

Nyt og noter

De reformerte menigheders skolevæsen i København

Af Christian Larsen

Landsarkivet for Sjælland m.m. modtog for nogen tid siden den tysk og den fransk reformerte menigheds arkiv, som nu er blevet ordnet og registret. Der er tale om et velbevaret arkiv, hvor der er arkivalier helt tilbage til 1680'erne. De reformerte menigheder i Danmark skyldes først og fremmest Christian 5.s dronning Charlotte Amalie. Hun var prinsesse af Hessen-Kassel og reformert. Da hun i 1667 ægtede den daværende kronprins Christian, fik hun indføjet en bestemmelse i ægteskabskontrakten om, at hun måtte udøve sin reformerte religion, der ellers var forbudt i det strengt luthersk-ortodokse Danmark-Norge.

Da Ludvig 14. af Frankrig i 1670'erne og 1680'erne indledte en hårdere kurs mod landets reformerte (i Frankrig kaldet huguenotter), valgte mange af dem at flygte, hovedsageligt til Schweiz og Nederlandene, men en del valgte at bosætte sig i England, Tyskland og Danmark. Charlotte Amalie fik udvirket, at huguenotterne i 1681 fik fri religionsudøvelse i bl.a. Fredericia, og at Christian 5. i 1685 udstedte omfattende privilegier. Foruden franskmænd kom der også kolonister af tysk og nederlandsk oprindelse, og fra 1689 var der tale om to danske menigheder: en fransk reformert og en tysk reformert.

Blandt privilegierne var ret til at holde skole; dog måtte der kun undervises børn af den reformerte trosbekendelse. Den tyske skole blev oprettet 12. oktober 1687 og skal efter sigende have ligget i Laksegade. I 1737 købte man Klareboderne 6 og indrettede skolen her, men allerede i 1765 flyttede man igen. Menigheden havde nemlig oprettet et opfostringshus, og man havde derfor behov for større lokaler. Efter at kongen havde godkendt planerne, erhvervede man Åbenrå 29 med plads både til skole og opfostringshus. Opfostringshuset blev nedlagt i 1823, men skolen fortsatte på adressen frem til 1887, hvor man flyttede ind i nye lokaler i Gothersgade 109. Selv om skolen var for begge køn, var elevtallet ikke stort: 22 elever i 1802, 67 i 1860 og 108 i 1915. Skolen blev grundet økonomiske vanskeligheder lukket i sommeren 1926.

I tilknytning til skolen oprettedes i 1919 Reformert Skoleforening i København. Efter skolens nedlæggelse blev foreningen ophævet i 1926.

Den franske menighed havde ligeledes en skole, oprettet i 1725, men allerede i 1690 omtales i kirkens arkiv skolelærere. Der var imidlertid for få fransk reformerte børn til at holde skolen i gang, og i 1816 nedlagdes skolen, og børnene overførtes til den tyske skole. Den franske skole har ikke efterladt sig et særskilt arkiv.

Fra den tyske skole er der bevaret elevprotokoller 1811-1926, forsømmelsespro-

tokoller 1892-1926, karakter- og eksamensmateriale 1802-1926, fotoalbum 1885-1926 samt materiale om Reformert Skoleforening i København 1919-1926. Disse arkivalier er udskilt til et særligt skolearkiv. Desuden findes der i den tysk reformerte kirkes arkiv forhandlingsprotokol for skolekommissionen 1816-1851, regnskabsmateriale 1765-1920 samt forhandlings- og regnskabsprotokol for opdragelseshuset 1764-1891.

Billedet viser den tysk reformerte skoles lærere og elever i 1909, fotograferet foran den reformerte kirke i Gothersgade (Landsarkivet for Sjælland m.v.).